

nografijo zaključí z optimističnimi željami za svetlo prihodnost društva. V letu 2012 je sevniški Partizan kot naslednik predvojnih sokolov aktivno pristopil k praznovanju bližajoče se 100-letnice »Telovadnega društva Sokol« v Sevnici. Glede tega poudarja, da aktivne priprave skupine za prosto vajo pomeni ponovno ožvitev delovanja društva v upanju, da se zopet razvijejo različne športne sekcije.

Pričujoča knjiga je delo, s katerim je avtor uspel z lastnimi raziskavami sestaviti izredno zanimivo in berljivo zgodbo o telovadnem društvu iz Sevnice. To mu je omogočalo sistematično raziskovanje časopi-snih virov in zbiranje ustnih izročil številnih infor-matorjev. Monografija Zeliča nas seznaja z bogato zbirko slikovnega materiala, s katerim nam še bolj približa oris zgodovinskega dogajanja in pokaže avtorjevo skrbno željo po ohranitvi kulturne dediščine.

Andreja Jankovič Deržič

Jure Gašparič: Državni zbor 1992–2012. Ljubljana: Inštitut za novejšo zgodovino, 2012, 378 str. (Zbirka Razpoznavanja = Recognitiones; 17)

Osamosvojitve Slovenije je prinesla velike spremembe tudi v političnem sistemu mlade države. Nov ustavni sistem je kot temelj demokratičnega odločanja v državi postavil Državni zbor, kot osrednji zakonodajni organ. Kot drugi dom mu je bil dodan Državni svet, ki pa Državnemu zboru ni enakopraven. Jure Gašparič v knjigi, ki je izšla ob dvajsetletnici dela Državnega zbora, opisuje njegov razvoj skozi več smiselnih poglavij. Za začetek nam predstavi pot, po kateri je bil v ustavni sistem vključen Državni zbor. Takoj ob osamosvojitvi je funkcijo parlamenta opravljala stara, kot avtor ponekod imenuje, kardeljanska skupščina. Ta skupščina je leta 1991 sprejela ustavo in v njej določeni parlament t. j. Državni zbor je bil prvič izvoljen konec leta 1992.

Po dolgi razpravi je bil Državni zbor opredeljen kot zbor z 90 poslanci, čeprav so bile ideje tudi o višjem številu. Dve mesti sta rezervirani za zastopnike italijanske in madžarske narodnosti, poslanci pa so izvoljeni na splošnih, tajnih in neposrednih volitvah. Po uvodnem poglavju sledijo tri podobno obsežna poglavja, kjer avtor predstavlja tri sklope državnozborske zgodovine – šest mandatnih obdobj, temeljne značilnosti dela in poglavje o liku in delu poslanca. Prvi dve poglavji obsegata po okoli 100 strani in zadnje nekaj več kot 40 strani.

Predstavitev šestih mandatnih obdobj Državnega zbora je nakazana že v naslovih posameznih podpoglavij vsakega mandata. Gašparič je že z naslovi

opozoril na temeljno nalogo, s katero se je DZ v določenem mandatu spopadal, oz. z naslovom opozori na kakšno drugo značilnost mandata. Prvo podpoglavje nosi naslov *Prvo mandatno obdobje – v znamenju tranzicije*. Z naslovom je Gašparič opozoril, da se je v omenjenem mandatu DZ spopadal predvsem z zakonodajo, ki je bila nujna za preobrazbo slovenske družbe in gospodarstva po odhodu iz Jugoslavije in po uvedbi novega gospodarskega sistema. Ker je šlo seveda za prvi sklic parlamenta v novi obliki, je bila pomembna tudi zunanja podoba, oz. vtis, ki so ga o delu DZ dobili volivci. Morda je bila in je še danes največja težava volivcev pri opazovanju, razumevanju in ocenjevanju dela pogostost najrazličnejših proceduralnih zapletov in občutek nagajanja poslancev drug drugemu. Drugi mandat je Gašparič označil z naslovom *Drugo mandatno obdobje – šibkost velike koalicije*. To je bil tisti sklic, ki nam je ostal v spominu po svojem razburljivem začetku s prestopom Cirila Pucka in kasetno afero Pavla Ruparja. Mandat se je končal s padcem vlade Janeza Drnovška. Tretji in četrti mandat je Gašparič označil kot mandata v znamenju leve in nato v znamenju desnice. Tretji mandat je bil v znamenju leve, ko je LDS Janeza Drnovška jeseni 2000 premočno zmagala, četrti mandat pa je bil v znamenju desnice, ko se je po volitvah leta 2004 prvič, z izjemo kratke vlade Andre-

ja Bajuka leta 2000, na oblast z zmago na volitvah povzpela desnica pod vodstvom Janeza Janše. Sledil je mandat krize, ko je vlado vodil Borut Pahor in je prvi mandat DZ, ki ni zaključil redne mandatne dobe, temveč je bil DZ po treh letih razpuščen. Šesti sklic DZ, izvoljen leta 2011, je Gašparič poimenoval *Čas novih strank?* Vprašaj na koncu je pomenljiv, saj vsiljuje razmišljanja, ali gre za novosti med strankami, ali je to že nov čas ...?

Poglavje o značilnostih parlamentarnega dela ponuja pravi vpogled v način dela DZ, v zakulisje pravil, tipologije poslanskega dela, strukturo parlamenta, na odnos med vladajočo koalicijo in opozicijo, pokaže, koliko je poslanec sploh samostojna oseba, ki razmišlja s svojo glavo in dela po svoji vesti in v kolikšni meri je le orodje stranke.

Poglavje *Poslanec Državnega zbora Republike Slovenije* predstavlja poslanca kot posameznika. Pomemben element poslančeve svobode je bila v preteklosti njegova imuniteta, ki pa je bila prepogosto razumljena in uporabljena v napačnem smislu. Danes pa pravzaprav ni več zanimiva, saj, kot opozarja Gašparič, se je število zahtev po uveljavitvi imunitete drastično zmanjšalo. O tem pričajo tudi tabele, ki jih je Gašparič vključil v svoje besedilo. V knjigi tudi sicer najdemo zelo veliko tabelarnega gradiva, ki je zelo dobrodošlo. Med temi tabelami naj omenim tudi seznam vseh poslancev v dosedanjih mandatih Državnega zbora. Pred omenjenim seznamom poslancev je Gašparič svoj pregled zgodovine DZ zaključil s podpoglavjem *Parlament in zaupanje*, kjer je z zanimivimi primeri iz zgodovine opozoril na dileme zaupanja v parlament in politiko na sploh.

Knjiga Jureta Gašpariča o Državnem zboru RS je slika razvoja Slovenije po osamosvojitvi, je slika politične kulture in je slika splošnega stanja v slovenski politiki. Knjigo je vredno prebrati ne le zaradi vpogleda v ta del slovenske zgodovine, pač pa jo morebiti v teh politično turbulentnih časih uporabiti kot ogledalo, zato da v njej vidimo stanje, ki se ga da tudi izboljšati in nadgraditi.

Bojan Balkovec

S patri smo si bili dobri: tri stoletja brežiških frančiškanov. Zbornik znanstvenih razprav (ur. Jože Škofljanec). Krško: Zavod Neviodunum; Ljubljana: Brat Frančišek, 2013. (Zbirka Brežiške študije; 4) 488 strani.

Po nekoliko daljšem premoru, ki mu je verjetno botrovala tudi vsega našega življenja dotikajoča se gospodarska kriza, saj je pripomogla k precejšnjemu

uspavanju izdajateljske dejavnosti, so brežiški zanesenjaki izdali novo knjigo iz zbirke Brežiške študije. Poleg njihovih naporov je ob tem uspehu treba pohvaliti tudi domačine, ki so za materialom za objave v seriji knjig Brežiške študije ponovno pobrskali po na podstrešjih odloženih skatlah in po družinskih arhivih, v katerih se marsikje skrivajo tovrstni »zakladi«. S tem ohranjajo živ spomin na ljudi, ki jih ni več, pa tudi na dogodke in zanimivosti iz življenja kraja v preteklosti in izkazujejo svojo pripadnost in ponos, da so njegovi krajan. Dejstvo je, da imajo sistematično obdelano zgodovino večinoma le večji kraji, Brežice pa med te gotovo ne sodijo. Vendar Brežičani z izdajanjem Brežiških študij uspešno zapolnjujejo tovrstni primanjkljaj.

Tokratni zvezek nosi številko 4, vsebinsko pa gre za zbornik referatov, ki so jih avtorji predstavili na simpoziju, posvečenem 350. obletnici prihoda frančiškanov v Brežice. To je glavni razlog, da se je med avtorje člankov uvrstilo mnogo frančiškanskih patrov, ki se zaradi lastnega interesa zanimajo za svoj red, njegovo zgodovino in redovna pravila. Ko pa so se frančiškanski bratje naselili v manjšem kraju, v našem primeru v Brežicah, so hote ali nehoti spremenili tudi življenje domačih prebivalcev. Ob tem so člani samostanske družine ves čas živeli pod budnim očesom domačega prebivalstva. Njihovo delo je bilo v manjšem kraju veliko bolj opaženo in odmevno, kakor bi bilo v večjem mestu, ljudje pa so zato tudi veliko prej opazili, da katero od dejanj, ki ga je naredil kateri od patrov, ne sodi na seznam dovoljenega v vodilu samostanskega reda. Obsojali so jih eni bolj in drugi manj strogo, končno besedo pri ugotavljanju prekrškov pa je običajno imel samostanski gvardijan ali celo provincialno vodstvo.

Z izgonom patrov in porušitvijo cerkve jeseni leta 1941 so Nemci sobivanje patrov in Brežic prekinili, povojna oblast pa ni omogočila njihove vrnitve. V nekdanji samostan se je naselila gimnazija, molk o frančiškanih pa je bil med prebivalstvom tako trden, da mnoge generacije gimnazijcev še dolgo po zaključku svojega šolanja niso vedele, da so vsaj štiri leta po znanje zahajale v poslopje nekdanjega samostana.

V zborniku so članki smiselno razvrščeni, zajemajo pa vsa področja delovanja reda in življenja brežiške redovne skupnosti. Po uvodnih besedah aktualnega župana Ivana Molana, Staneta Zoreta, provinciala reda manjših bratov, in urednika Jožeta Škofljanca je o redu manjših bratov in slovenski frančiškanski provinci pisal pater Robert Bahčič. V prvem delu svojega članka je osvetlil začetke reda, ki ga je v 13. stoletju ustanovil Frančišek Asiški, v drugem delu pa je opisal razvoj province sv. Križa, ki jo danes tvorijo frančiškanski samostani na slovenskih tleh, od leta 1514 dalje. Na njegov članek se neposredno navezuje članek patra Viktorja Papeža, ki je predstavil provincialne statute od 16. do konca 19. stoletja ter okoliščine